

er pludselig alt dette omtrent forbi. De har købt deres Steder i dyre Domme, de Skatter, der hviler paa dem, er forholdsvis større end de, der hviler paa Gaardene, og nu saa godt som standser deres Bedrift. De kan ikke faa mere Korn indført, de er nødte til at reducere deres Besætninger, og hvad det vil sige for en Husmand at maatte reducere sin Besætning, behøver jeg ikke at gaa nøjere ind paa overfor Medlemmerne af dette Ting, der kender disse Forhold lige saa godt som jeg. Den Mand, der har haft 3—4 Køer, maa gaa ned til een, og kan han sulteføde een eller to i disse Tider, maa han være svært glad. Men det kan han ikke leve af. Mælkemængden gaar ned, og han har ikke andet.

Hertil kommer, at man snart paa Proprietærgaardene og Herregaardene vil begynde at indskrænke Arbejdskraften. Det er vel ikke undgaaet ærede Medlemmers Opmærksomhed, at man i det større Landbrug har været treven til at fæste Folk til den kommende November. Mange Steder er der slet ingen fæstet, man venter stadig. Der vil ikke blot blive en stor Nedgang i Lønningerne, men ogsaa en stor Nedgang i Antallet af det Tyende og de Daglejere, som er beskæftigede. Det er noget, vi hører og ser daglig ude omkring i Landet, hvor vi færdes, at man fæster ikke, man venter, og hvor man tidligere har haft to Karle, indskrænker man sig til een eller til slet ingen, idet man mener, at en Mand og et Par Børn og en Malke-Fodermester kan gøre hele Arbejdet. Der bliver en mægtig Arbejdsløshed paa Landet, og man kan altsaa ikke henvise disse hidtil selvhjulpne Husmænd til at søge Arbejde udenfor deres Hjem, for der er ikke Arbejde til dem. Det vil være ganske umuligt for Husmændene at faa Arbejde i Landbruget i den kommende Vinter og maaske til Sommer med. Og det kan ikke nytte, at de tyer til Byerne, thi vi ved ogsaa alle sammen, at der forestaar Arbejdsløshed i Fabrikkerne og ved Handelen.

Vi har jo imidlertid altid været glade ved at oprette disse selvstændige Husmandsbrug og søgt at faa Folk til at forstaa, at de skulde slet ikke ty ind til Købstadfabrikkerne, men søge at skaffe sig et selvstændigt Erhverv ude paa Landet. Det har næstendels været et Slagord, at naar der var Arbejdsløshed i Byerne, kunde man bare gaa ud paa Landet, der var der Arbejde nok, men naturligvis havde man mere Lyst til at gaa inde i Byen, for der er

Lønnen tilsyneladende højere og Fornøjelserne i hvert Fald langt mere mangeartede. Nu nytter det ikke at pege paa, at Husmænd, der ikke mere kan klare sig paa deres Brug, hvor de i Forvejen sidder forgældede til op over Ørene, men hvor de dog har kunnet faa det til at løbe rundt, fordi Tiderne har været dertil, kan søge Arbejde, thi det kan de ikke, og søgte de Arbejde, vilde de derved kun yderligere forøge de arbejdsløses Rækker i Industri, Handel og Haandværk. De kan heller ikke hjælpes ved den Arbejdsløshedslov, som i Dag var til anden Behandling og forhaabentlig i Morgen vil blive vedtaget her i Tinget og derefter om nogle Dage i det andet Ting, thi Husmændene bliver ikke arbejdsløse, det kan ikke nytte, vi siger til dem, at de maa danne Arbejdsløsheds-kasser. Det vil være ganske umuligt. Man kan ikke sige, hvornaar en Husmand, der passer sin Bedrift, er arbejdsløs eller i Arbejde. Tilsyneladende er han lige saa meget i Arbejde, naar han har en lille Besætning, som naar han har en stor, han gaar i begge Tilfælde over sin Bedrift hele Dagen.

Der maa altsaa gøres noget for Husmændene, og Spørgsmaalet er da, hvad der skal gøres. Jeg er ikke i Stand til at pege paa et Universalmiddel, der kan gøre Husmandsstanden lykkelig eller føre den frelst gennem den økonomiske Déroute, vi er inde i, men for mig staar det som et af de Botemidler, man kunde anvende, at man i den kommende December og senere i Juni Termin gav et Moratorium for Husmænd i Lighed med det, vi kender for Grundejere, maaske i udvidet Form, overhovedet afpasset efter Husmændenes Forhold. Men selv det er ikke tilstrækkeligt. Jeg har den Opfattelse, at uden ret betydelige Pengetilskud eller anden Understøttelse, som man nu kan finde paa, kommer den danske Husmandsklasse ikke igennem de Aar — jeg siger: Aar —, vi har tilbage af Krigen; thi det er jo ikke værd, vi foregøgler hinanden eller Husmændene, at dette her nok er forbi i Løbet af kort Tid. Vi kan haabe paa det, men mere kan vi ikke — jeg gad se, hvor mange der tror paa det. Hvad der skal gøres, er naturligvis noget, jeg ganske maa overlade til Ministeriet at udfinde. Jeg synes for Resten, at der i den Tid, der er gaaet siden Krigen Udbrød, er nedsat saa mange Nævn og Kommissioner, at der ogsaa maatte kunne blive Plads for et Nævn eller en Kommission til at tage hele dette Spørgsmaal om Husmandsklassens øjeblikkelige